

ARAP DİLİ EĞİTİMİNDE KULLANILAN SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN ÖĞRENCİ-ÖĞRETİMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE YÖNTEMSSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE EKSİK YÖNLERİNE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

The Evaluation of Silsiletu'l-Lisan Education Set Methodologically Which is Used in Land Forces Language School According to the Views of Students and Teachers and Giving Suggestions to its Missing Aspects

Yrd. Doç. Dr. Kerim AÇIK**

Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZCAN***

Yrd. Doç. Dr. Ali BENLİ****

ÖZET

Bu çalışmada Arapça öğretiminde son yıllarda kullanılmaya başlanan Silsiletu'l-Lisan eğitim setinin 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda görev yapan öğretmenler ve Arap dili eğitimi alan öğrencilerin görüşlerine göre yöntemsel açıdan değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde yapılan anketten elde edilen verilere göre çözüm önerileri sunulmuştur. Özellikle yazma becerisinin geliştirilmesi ve kısmen konuşma becerisinin çeşitli alıştırmalarla desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kara Kuvvetleri Lisan Okulu, Silsiletu'l-Lisan Arapça Eğitim Seti, Kitap İnceleme, Kitap Değerlendirme

ABSTRACT

In this work, Silsiletu'l-Lisan education set, which is started to be used in Arabic teaching in recent years, is evaluated methodologically according to the views of the teachers and students in Land Forces Language School in 2013-2014 teaching and educating period. At the result part of the work some suggestions have been given in the light of the survey. Especially we reached the requirement of writing skills' development and the requirement of speaking skills' support with some exercises.

Keywords: Land Forces Language School, Silsiletu'l-Lisan Arabic Education Set, Course Book Evaluation

* Bu çalışma 7-9 Mayıs 2014 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi tarafından düzenlenen 3. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş metnin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

** 29 Mayıs Üniversitesi, (kerimacik111@hotmail.com)

*** Gazi Üniversitesi, (mozcan@gazi.edu.tr)

**** Marmara Üniversitesi, (ali.benli@marmara.edu.tr)

Geliş Tarihi : 04.06.2015

Kabul Tarihi : 11.12.2015

Giriş

Türk Silahlı Kuvvetlerinde yabancı dil olarak Arapça öğretimi 1956 yılından günümüze kadar yapılmaktadır. Arapça öğretimi Silahlı Kuvvetler personeline Kara Kuvvetleri Lisan Okulunca verilmektedir. Lisan Okulu'nda Arapçanın yanı sıra toplam 10 ayrı dilde yabancı dil öğretimi yapılmaktadır¹. Kara Kuvvetleri Lisan Okulu yurtdışındaki askeri ataşeliklerde ve sınır birliklerinde görev yapacak personel için ihtiyaç olan yabancı dilleri öğretmek görevini yerine getirmektedir. Bu amaçla seçilen personele 25 haftalık yabancı dil temel kursu ve 15 haftalık tekâmül kursu verilmektedir. Okulunda günde 6, haftada 30 saat ders uygulanmaktadır. Temel kursu süresince 750 saat ve tekâmül kursunda 450 olmak üzere toplam 1200 saatlik yoğun bir yabancı dil öğretimi yapılmaktadır².

Lisan Okulu'nda lisan laboratuvarları, ses kayıt stüdyosu, bütün dershanelerde akıllı tahta ve uydu yayını gibi dil öğretiminde etkin olarak kullanılan yardımcı materyaller bulunmaktadır. Günümüz modern eğitim teknolojilerine sahip olan okulda yabancı dil öğretiminde bu imkânların kullanımına uygun eğitim setlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Arapça eğitiminde 2007 yılına kadar Amerika Silahlı Kuvvetleri Lisan Okulu tarafından üretilen Arabic Modern Standart (12 cilt) ve bu tarihten 2013 yılına kadar Ürdün Al-Albeyt Üniversitesi tarafından hazırlanan Yabancılar için Arapça (5 cilt) adlı seri kullanılmıştır. 2013 yılından itibaren temel ve tekâmül kurslarında Silsiletu'l-Lisan eğitim seti uygulanmaya başlanmıştır.

Lisan Okulu'nda öğrenim gören kursiyerler, yaşları 22 ile 40 arasında değişen rütbeli yetişkin personeldir. Kendi isteklerine binaen kurslara tertip edilen kursiyerlerin yabancı dil öğrenme motivasyonlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni kurs sonunda girecekleri sınavlardan elde edecekleri derecelere göre yurtdışında görevlendirilmeleridir. Ayrıca personel için yurtdışında görev yapmış olmak mesleki kariyer ve maddi kazanç açılarından da önemlidir. Bu unsurlar kursiyerlerin öğrenme safhasında motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir³. Arapça ve diğer çevre dillerini öğrenmeye gelen kursiyerler İngilizce veya Fransızca'yı iyi derecede bilen personel arasından seçilmektedir. Bu olgunun, ikinci yabancı dil öğrenimlerinde kursiyerlere olumlu katkılar sağladığı yapılan anketler sonucu tespit edilmiştir.

1. Problem

Türkiye'de Arap dili öğretimi alanında kullanılan ders kitapları oldukça sınırlıdır. Bu alanda son olarak; Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan, "el-Lisanu'l-Umm" adlı eğitim kurumu tarafından üretilen Silsiletu'l-Lisan Seti program geliştirme

1 Kerim AÇIK, "Kara Kuvvetleri Lisan Okulundaki Arapça Öğretimi ve İletişimsel Metoda Göre Değerlendirilmesi", **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Arap Dili ve Belagatı Bilim Dalı, 1997, s. 45.

2 a.e., 51-53.

3 a.e., 167.

çalışmaları kapsamında yapılan araştırmaların sonucu olarak Kara Kuvvetleri Lisan Okulu eğitim öğretim kurulu kararı ile 2013-2014 eğitim- öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Bu çalışmada; Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinin yabancı dil olarak Arapçanın öğretiminde okuma-anlama, konuşma, dinleme ve yazma becerilerinin geliştirilmesine uygun olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Ayrıca bu setin ana ders kitapları ve yardımcı materyaller açısından ne kadar yeterli olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Önceki yıllarda Arapça öğretiminde eksikliği fazlaca hissedilen interaktif eğitim ihtiyacına bu setin ne kadar cevap verebildiği de sorgulanmıştır.

2. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Arapça ders kitapları ile ilgili olarak bugüne kadar çeşitli araştırmaların yapıldığını görülmektedir:

Karaca'nın (1992) "İmam-hatip liselerinde Arapça öğretimi ve Arapça ders kitaplarının tahlili" adlı yüksek lisans tezinde Arapça ders kitaplarının belirlenen konu alanlarında öğrenciye iletişim kabiliyeti kazandırmaya uygun olup olmadığı tartışılmış ve ders kitaplarının yeniden nasıl düzenlenebileceği hususunda öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Karataş'ın (2001) "Al-Arabiyyetu Li'l-Hayat" ders kitabının değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde "al- 'Arabiyyetu li'l-Hayât" ders kitabının genelde Türkiye'de yabancı dil öğretimine, özelde de Arapça öğretimine olan katkılarını belirlemeyi, söz konusu ders kitabının, destekleyici-tamamlayıcı materyallerinin yapısı ve özelliklerini inceleyip gerekli görüldüğü yerlerde önerilerde bulunmayı amaçlanmaktadır.

Üzüm'ün (2002) "Türkiye'de Arapça öğretimi açısından El-Arabiyye Li`n-Nâşi'nin ders kitabının değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde genelde yabancı dil öğretim sürecinde önemli bir kaynak olan ders kitapları ile destekleyici tamamlayıcı materyallerin dil gelişimindeki rolüne bir açıklık getirilmektedir. Ayrıca El-Arabiyye Li`n-Nâşi'nin isimli ders kitabı serisinin Türkiye'de Arapça öğretimine katkılarını belirlenmesi ve söz konusu ders kitabının destekleyici-tamamlayıcı materyallerinin yapısı ve özelliklerini incelenip gerekli görülen yerlerde önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

Polat'ın (2003) "Türkiye'de Arapça öğretimi açısından İmam Hatip Liseleri için Arapça ders kitabı serisinin değerlendirilmesi" adlı çalışmasında setin görsel işitsel herhangi bir destekleyici materyali bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Güney'in (2011) "El-Muhtâr adlı serinin Arapça öğretimi açısından değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde, yabancı dil öğretiminde izlenen yöntem ve yaklaşımlara yeni bir bakış kazandırarak Türkiye'de yabancı dil öğretimine ve özellikle de el-Muhtâr adlı seriden yararlanmayı amaçlayanlara katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Işidan (2013) tarafından "Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından İmam Hatip Liseleri Mesleki Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi". Adlı yüksek lisans tezinde halihazırda İmam-Hatip liselerinde kullanılmakta olan ders kitaplarını öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirmiş ve önerilerde bulunmuştur.

Deniz'in "Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından "El Arabiyye Beyne Yedeyk" Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezi hazırlanma aşamasındadır. Tez Danışmanı: Nurettin Ceviz. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

3. Amaç

Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda yetişkinlere Arapça öğretiminde kullanılan Silsiletu'l-Lisan eğitim seti öğrenci-öğretmen görüşlerine göre yönetsel açıdan değerlendirilmiştir. Uygulanan Arapça temel kursu sonunda kursiyerlere uygulanan anketlerin sonuçlarına göre, sorun olarak tespit edilen bazı hususlara çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırmamızın, Arapça öğretimi veren kurumlardaki öğretmenlere yol gösterici olması amaçlanmıştır.

Bu amaçla bir anket hazırlanarak kursiyerlere uygulanmıştır ve şu konulara dair sorulara cevap aranmıştır:

Kitabın taslağı ve tasarımının uygun olup olmadığı ile ilgili sorular,

Ünitelerin içerdiği konu kapsamının yeterli ve öğretici olup olmadığı ile ilgili sorular,

Alıştırmaların dil becerilerini geliştirilmesi için yeterli olup olmadığı ile ilgili sorular,

Dil becerilerinde eğitim öğretim süreci sonunda hedeflenen seviyelere ulaşıp ulaşılmadığına dair sorular,

Setin eğitim ve öğretim yardımcı malzemelerine ihtiyacı olup olmadığı ile ilgili sorular.

4. Önem

Bir yabancı dil öğretiminde kullanılan en önemli materyal şüphesiz ders kitaplarıdır. Gramer bilgisinin yanı sıra hedef dilin cümle yapısının ve sözcük bilgisinin belli bir yöntem dahilinde öğretilmesinde öğrencilerin seviyelerine göre ders kitaplarının seçimi büyük önem arz etmektedir. Günümüzde yabancı dil öğretiminde iletişimsel becerilerin öğretilmesi büyük önem kazanmıştır. Bu anlamda dört becerinin geliştirilmesini hedefleyen ve bunu gerçekleştiren eğitim setlerinin üretilmesinin özellikle alfabesi farklı Ermenice, Gürcüce, Yunanca ve Arapça gibi dillerde büyük ihtiyaç olduğu görülmektedir.

5. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda öğrenim gören kursiyerlerle ve burada görevli öğretmenlerle,

Silsiletu'l-Lisan Eğitim Seti ile,

Veri toplama aracı olarak kullanılan ankette yer alan sorularla sınırlıdır.

6. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ve uygulanması ile veri toplama aracı yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

7. Araştırmanın Modeli

Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda yetişkinlere Arapça öğretiminde kullanılan Silsiletu'l-Lisan eğitim setinin öğrenci-öğretmen görüşlerine göre yöntemsel açıdan değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte olmuş ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan birey, olay ya da nesne, herhangi bir şekilde değiştirme ve etkilenme çabası gösterilmeden kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan onu uygun bir şekilde gözlemleyebilmektir⁴.

8. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Silahlı Kuvvetlerde yabancı dil olarak Arapça öğrenen kursiyerler oluştururken, örneklemini 2013-2014 eğitim öğretim yılı Arapça temel kursunda öğrenim gören 30 kursiyer oluşturmaktadır.

9. Verilerin toplanması

2013-2014 öğretim yılında, Lisan Okulu'nda okutulan Silsiletu'l-Lisan Arapça öğretim setinin öğrenci görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amacıyla Ek 1'de yer alan anketin hazırlanmasında şu aşamalar gerçekleştirilmiştir:

1. Ders kitaplarının incelenmesi ile alakalı literatür taranmıştır.
2. Olası anket soruları belirlenmiştir.
3. Olası anket soruları ile ilgili uzman görüşlerine başvurulmuştur.
4. Anketin son hali verilmiştir.

Ankette kapalı uçlu soruların tercih edilmesinin nedeni; kaynak kişi için yanıtlama kolaylığı ve araştırmacı için verileri sayısallaştırma ve çözümleme

4 Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel Yayınları, 1999, s.77.

kolaylığı sağlamasıdır. Bilgi toplama aracı olarak geliştirilen anket formu üç bölümden oluşmaktadır. 14 sorunun yer aldığı birinci bölümde kitapların "Taslağı ve tasarımı" ile ilgili sorulara yer verilmiştir. İkinci bölüm, "Üniteler" ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Bu bölümde toplam 15 soru bulunmaktadır. Üçüncü bölüm "Alıştırma" ile ilgili sorulardan oluşmakta ve 3 soru bulunmaktadır. Dördüncü bölüm "Dil becerileri" ile ilgili 10 sorudan oluşmaktadır. Böylece anket toplam 42 sorudan oluşmaktadır. Öğrenciler likert tipi bu sorulara "kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum" şeklinde yanıt vermişlerdir. Söz konusu eğitim setinin Arapça öğretimi alanına yeni girmiş olması nedeniyle öğretim sistemine uygunluğunun tespiti amacıyla hazırlanan anketin yönetimden gerekli izinler alınarak uygulamaya geçilmiştir. Uygulama sırasında, tüm öğrencilere anket hakkında bilgi verilmiştir. Anketler öğrencilere dağıtılmış ve gün içerisinde toplanmıştır. Dağıtılan anketlerin tamamının geri dönüşü sağlanmış ve değerlendirmeye alınmıştır.

10. Verilerin çözümlenmesi

Öğrenciler tarafından yanıtlanan anketler toplanmış ve tek tek kontrol edilmiştir. Elde edilen 30 ankette bulunan yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Öğrencilerin Silsiletu'l-Lisan seti kitaplarının fiziksel görünüm, içerik (metinler, dil ve anlatım, dilbilgisi), alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin değerlendirmelerini belirleyebilmek amacıyla yanıtlar tek tek ele alınmıştır. Ankette bulunan "kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum" seçeneklerinin her birine verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri alınarak analiz edilmiş ve sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur. Bu araştırmayla ilgili tüm istatistiksel çözümlenmelerde SPSS programından yararlanılmıştır.

11. Bulgular ve yorumlar

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplama aracıyla elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve yorumların sunulmasında, "Amaç" kısmında belirtilmiş sıraya uyulmuştur. Bulgular ve yorumlar dört başlık altında sunulmaktadır:

Ders Kitaplarına ilişkin bilgiler,

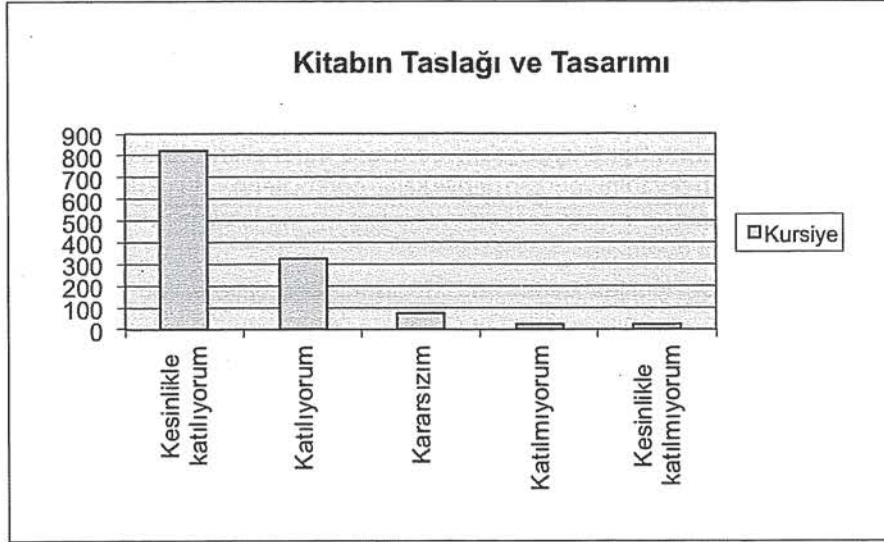
Öğrencilerin kitabın taslağı ve tasarımına ilişkin görüşleri,

Öğrencilerin kitabın ünitelerine ilişkin görüşleri,

Öğrencilerin kitabın alıştırmalarına, dil becerilerine ilişkin görüşleri.

12.1. Öğrencilerin kitabın taslağı ve tasarımına ilişkin görüşleri

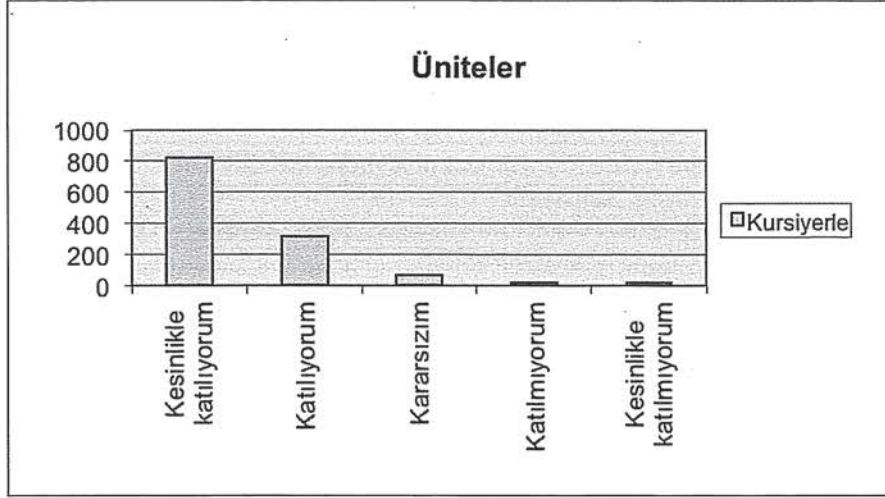
Aşağıdaki grafik incelendiğinde kitabın taslağının ve tasarımının öğrenciler tarafından beğenildiği görülmektedir.

1. **"Kitabın boyutları kullanım açısından uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %76 kesinlikle katılıyorum (f 23/30) cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %24'ü katılıyorum (f 7/30) cevabı vermiştir. Dolayısıyla kitabın boyutları kullanım açısından uygundur.
2. **"Kullanılan kağıt kalitelidir."** Sorusuna öğrencilerin %75'i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %25'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Dolayısıyla kitaplarda kullanılan kağıt beğenilmiştir.
3. **"Kitabın sayfa tasarımı güzeldir."** Sorusuna öğrencilerin %74'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %23'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Kitaplarda kullanılan tasarımlar kursiyerler tarafından beğenilmiştir.
4. **"Sayfa içeriği ve sayfa tasarımı güzeldir."** Sorusuna öğrencilerin %70'i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %18'i katılıyorum ve %2'si de kararsızım cevabını vermiştir. Böylece kitapların sayfa içeriği yeterince beğeni bulmuştur.
5. **"Kitap uygun görsel materyaller sunmaktadır."** Sorusuna öğrencilerin %76,6'sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %13'ü katılıyorum ve %10'u da kararsızım cevabı vermiştir. Dolayısıyla kitap uygun görsel materyaller sunmaktadır.
6. **"Kitap uygun dinleme materyalleri sunmaktadır."** Sorusuna öğrencilerin %76 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %24'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Dolayısıyla kitabın sunduğu dinleme materyalleri uygundur.

7. **"Kitap öğrenciler tarafından kolaylıkla temin edilebilmektedir."** Sorusuna öğrencilerin %73'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %27'si katılıyorum cevabı vermiştir. Dolayısıyla kitaba piyasada ulaşmak oldukça kolaydır.
8. **"Kitap setinin fiyatı uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %63'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %30'u'ü katılıyorum ve %6'sı kararsızım cevabını vermiştir. Dolayısıyla kitabın fiyatı ortalama düzeydedir denebilir.
9. **"Kursun seviyesine uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %63 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %23'ü katılıyorum ve %14'üde kararsızım cevabı vermiştir. Bu da setin kursun seviyesine uygun olduğunu ifade etmektedir.
10. **"Ders saati süresi açısından uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %74 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %23'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Buradan kitap setinin Arapça temel kursu haftalık, günlük ve saatlik ders planlaması açılarından uygun olduğu kanısına varılmaktadır.
11. **"Akıllı tahta kullanımına uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %76 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %24'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Böylece akıllı tahta kullanımına uygunluğu ortaya çıkmaktadır.
12. **"Dil öğretim yöntemi uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %74 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %23'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Dil öğretim yönteminin öğrencilerin çoğunluğu tarafından beğenilmiştir.
13. **"Kitaplar arası geçiş yapılırken kopukluk bulunmamaktadır."** Sorusuna öğrencilerin %76 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %24'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Buradan da kitaplar arası geçiş yapılırken bir kopukluğun bulunmadığı anlaşılmaktadır.
14. **"Kitaplardaki yazı ve resimler genel ahlak kurallarına uygundur."** Sorusuna öğrencilerin %76 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %24'ü katılıyorum cevabı vermiştir. Dolayısıyla kitaplar genel ahlak çerçevesindedir.

12.2. Öğrencilerin kitabın ünitelerine ilişkin görüşleri

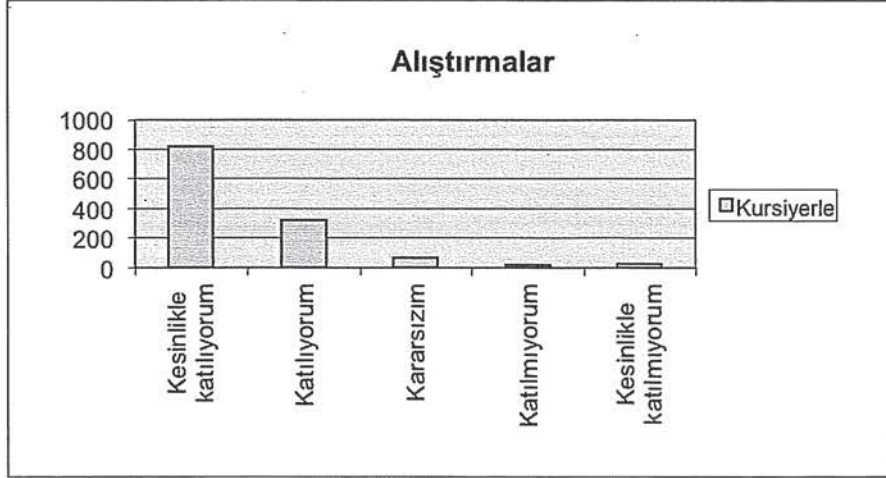

15. **“Yeteri kadar yeni sözcük öğrenimi sağlamaktadır.”** Sorusuna öğrencilerin %75’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %25’i katılıyorum cevabını vermiştir. Böylece öğrencilerin yeteri kadar yeni sözcük öğrendikleri sonucuna varılmaktadır.
16. **“Dersin akışı ve ünitelerin akışı sıralıdır.”** Sorusuna öğrencilerin %75’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %25’ü katılıyorum cevabı vermiştir. Buradan da derslerin ve ünitelerin akışının sıralı olduğu anlaşılmaktadır.
17. **“Üniteler düzenlidir.”** Sorusuna öğrencilerin %66 kesinlikle katılıyorum cevabını verirken geriye kalan öğrencilerin %28’i katılıyorum ve %6’sı kararsızım cevabı vermiştir. Dolayısıyla üniteler hemen hemen düzenlidir.
18. **“Üniteler arası geçişler uygundur ve birbirinden kopuk değildir.”** Sorusuna öğrencilerin %75’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %20’si katılıyorum ve %5’i de kararsızım cevabını vermiştir. Kitaplar arası olduğu gibi üniteler arası geçişler de uygundur.
19. **“Ders kitabının yoğunluğu uygundur.”** Sorusuna öğrencilerin %60’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %30’u katılıyorum, %6,5’ü kararsızım ve %3,5’ü de kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu ifadelerden kitapların yoğunluğunun öğrencilerin çoğunluğu tarafından uygun bulunduğu anlaşılmaktadır.
20. **“Bireysel öğrenme farklılıklarını gözetmektedir.”** Sorusuna öğrencilerin %53’ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %23’ü katılıyorum, %20’si kararsızım ve %4’ü de kesinlikle katılmıyorum cevabını

vermiştir. Böylece kitapların bireysel öğrenme farklılıklarını gözetmektedir diyebiliriz.

21. **“Beceri odaklı yaklaşıma sahiptir.”** Sorusuna öğrencilerin %56’sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %26’sı katılıyorum ve %18’i de kararsızım cevabını vermiştir. Buradan kitapların beceri odaklı yaklaşımla hazırlandığı anlaşılmaktadır.
22. **“Eğitimin ve programın amacına uygundur.”** Sorusuna öğrencilerin %70’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %20’si katılıyorum, %6,5’u kararsızım ve %3,5’u da kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Dolayısıyla eğitimin ve programın amacına uygundur.
23. **“Öğrenim hedeflerini karşılamaktadır.”** Sorusuna öğrencilerin %60’ı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %33’ü katılıyorum ve %7’si de kararsızım cevabını vermiştir. Yani kitaplar öğrenim hedeflerinin karşılamaktadır.
24. **“Öğrencilerin gereksinimlerini karşılamaktadır.”** Sorusuna öğrencilerin %56’sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %40’i katılıyorum ve %4’ü de kararsızım cevabını vermiştir. Kitaplar öğrencilerin gereksinimlerinin yeterince karşılamaktadır.
25. **“Öğrenciyi derse hazır duruma getirmek için yönlendirmektedir.”** Sorusuna öğrencilerin %50’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %46’sı katılıyorum ve %4’ü de kararsızım cevabını vermiştir. Yani kitapların öğrenciyi derse hazır duruma için yönlendirme hususu tartışılmalıdır.
26. **“Ders süresine uygundur.”** Sorusuna öğrencilerin %60’ı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %33’ü katılıyorum, %3,5’u kararsızım ve %3,5’u da kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Buradan kitapların ders süresine uygun olduğu anlaşılmaktadır.
27. **“Kullanılan metinler çeşitlilik arz etmektedir.”** Sorusuna öğrencilerin %83’i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %14’ü katılıyorum ve %3’ü de kararsızım cevabını vermiştir. Kitaplarda kullanılan metinler çeşitlilik arz etmektedir.
28. **“Yeterince dilbilgisi etkinliğine yer verilmektedir.”** Sorusuna öğrencilerin %56’sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %7’si katılıyorum, %27’si kararsızım ve %10’u da katılmıyorum cevabını vermiştir. Buradan kitaplarda bulunan dilbilgisi etkinliklerinin gözden geçirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.
29. **“Sözcükler öğrencilerin seviyesine uygundur.”** Sorusuna öğrencilerin %63’ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %30’u katılıyorum ve %7’si de kararsızım cevabını vermiştir. Kitaplarda geçen sözcükler öğrencilerin seviyelerine uygundur.

12.3. Öğrencilerin kitabın alıştırmalarına ilişkin görüşleri

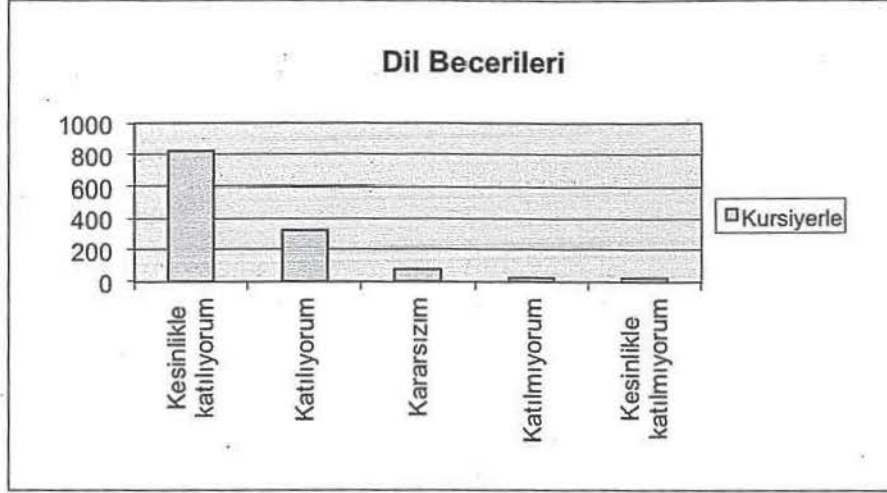

30. "Yeteri kadar alıştırmaya yer verilmiştir." Sorusuna öğrencilerin %80'i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %20'i de katılıyorum cevabını vermiştir. Böylece kitaplarda yeterince alıştırmaya yer verilmiştir denebilir.

31. "Ünite sonlarındaki değerlendirme alıştırmaları yeterlidir." Sorusuna öğrencilerin %76'sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %20'si katılıyorum ve %2'si de kararsızım cevabını vermiştir. Ünite sonlarındaki değerlendirme alıştırmaları yeterlidir.

32. "Ölçme-değerlendirme sistemi içeriğe uygundur." Sorusuna öğrencilerin %63'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %23'i katılıyorum ve %14'ü de kararsızım cevabını vermiştir. Dolayısıyla ölçme-değerlendirme sistemi içeriğe uygundur.

12.4. Öğrencilerin kitabın dil becerilerine ilişkin görüşleri

33. "Dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerine yer vermektedir."

Sorusuna öğrencilerin %60'ı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %24'ü katılıyorum ve %2'si kararsızım ve %14'ü de kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Kitaplarda dört beceriye de yer verilmiştir fakat "kesinlikle katılmıyorum" cevabını veren kursiyerin oranının yüksek olması kitaplarda yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yeterli alıştırmaların bulunmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

34. "Bütün dil becerilerine eşit yer vermektedir."

Sorusuna öğrencilerin %54'i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %30'sı katılıyorum ve %16'u da kararsızım cevabını vermiştir. Bütün dil becerilerine yeterince yer verilmiş olmakla beraber yazma becerisinin gelişmesine yönelik olarak daha etkin alıştırmalara yer verilmesinin gerekli olduğu kanısındayız.

35. "Bütün dil becerileri için kullanılan etkinlikler günlük hayata uygundur."

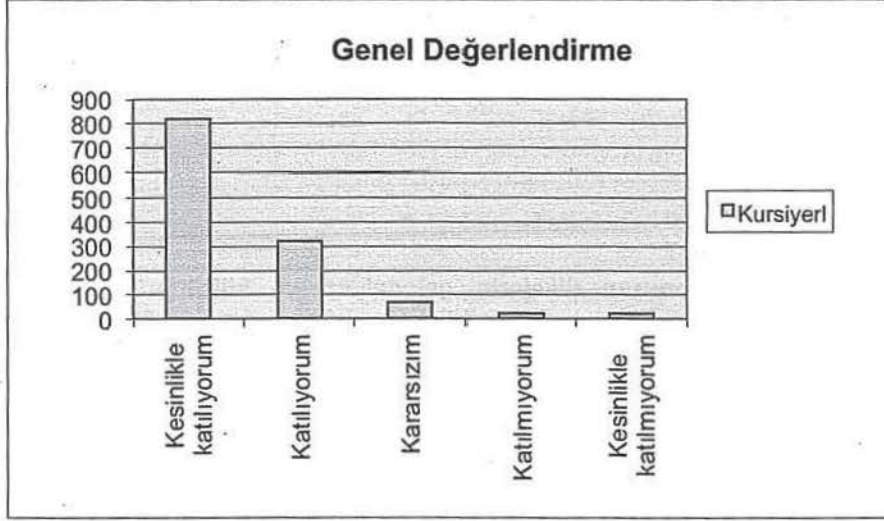
Sorusuna öğrencilerin %60'ı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %36'sı katılıyorum ve %4'ü de kararsızım cevabını vermiştir. Buradan dil becerileri için kullanılan etkinlikler günlük hayata uygundur denebilir.

36. "Değişik alanlarla ilgili sözcük ve terminoloji içermektedir."

Sorusuna öğrencilerin %74'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %26'sı katılıyorum cevabını vermiştir. Dolayısıyla kitaplarda değişik alanlarla ilgili sözcük ve terminolojiye yer verilmiştir.

- 37. "İçerdiği konuların gerçek hayatla bağlantısı bulunmaktadır."** Sorusuna öğrencilerin %70'i kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %18'i katılıyorum ve %2'si de kararsızım cevabını vermiştir. Kitap setinin gerçek hayatla bir bağlantısı bulunmaktadır.
- 38. "Kitaplar günlük hayatta karşılaşılabilecek yabancı dil gereksinimlerini karşılamaktadır."** Sorusuna öğrencilerin %56'ı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %36'sı katılıyorum ve %8'i de kararsızım cevabını vermiştir. Buradan kitapların günlük hayatta karşılaşılabilecek yabancı dil gereksinimlerini karşılamakta olduğu anlaşılmaktadır.
- 39. "Arapça konuşan ülkelerin gelenekleri ve kültürleri hakkında yeterince bilgi içermektedir."** Sorusuna öğrencilerin %43'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %30'u katılıyorum, %23'ü de kararsızım ve %4'ü de kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Böylece öğrenciler Arapça kültürü ile ilgili yeterince bilgi sahibi olmaktadır.
- 40. "Seçme şansım olsa yine bu kitap setini tercih ederim."** Sorusuna öğrencilerin %76'sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %16'sı katılıyorum ve %8'i de kararsızım cevabını vermiştir. Buradan öğrencilerin Arapça öğretiminde kitap setinden memnun kalmış olduklarını söyleyebiliriz.
- 41. "Kitabın sonunda öğrenci seviyesine uygun bir sözlük bulunmaktadır."** Sorusuna öğrencilerin %4'ü kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %10'u katılıyorum, %13'ü katılmıyorum ve %63'ü de kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Böylece setin kitaplarının arkasında ünitelerde geçen sözcüklerin yer aldığı bir sözlük kısmı olması gerektiği ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.
- 42. "Öğrenim seti beni ileride Arapça öğrenmeye devam etmek için teşvik ediyor."** Sorusuna öğrencilerin %66'sı kesinlikle katılıyorum cevabını verirken, öğrencilerin %20'si katılıyorum, %4'ü kararsızım ve %4'ü de kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Burada öğrencilerin öğretim setinin Arapça öğretiminde ileriki dönemlerde de tercih edebileceği kanısı oluşmaktadır.

12.5. Kitapların Genel Değerlendirilmesi

Grafikten de anlaşıldığı üzere Silsiletu'l-Lisan Eğitim Seti öğrenciler tarafından oldukça beğenilmiştir. Anket sorularıyla çeşitli yönlerden sorgulanan Silsiletu'l-Lisan Eğitim Setinin, Lisan Okulu'nda eğitim gören yetişkin öğrenciler tarafından Arapça öğretimi için uygun bulunduğu ve ileriki yaşantılarında Arapça öğretiminde tercih edebilecekleri kanaatinde oldukları ortaya çıkmaktadır. Yalnız gramer öğretiminin yeniden gözden geçirilmesi ve yazma becerisi ile ilgili daha etkili çalışmaların kitaplarda yer alması gerektiği anket sonuçlarından anlaşılmaktadır.

12.6. Ders Kitaplarına İlişkin Bilgiler

Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan, "el-Lisanu'l-Umm" adlı kurum tarafından hazırlanan Silsiletu'l-Lisan Eğitim Seti; toplam 8 ders kitabı, Başlangıç seviyesi (1-2) kitapları için Alıştırma Kitabı ve setin tamamı için hazırlanmış olan bir adet Öğretmen Kitabı ile dinleme materyallerinden oluşmaktadır⁵. Ana ders kitapları; **Arapçaya Giriş 1-2, Başlangıç Seviyesi 1-2, Orta Seviye 1-2 ve İleri Seviye 1-2** olmak üzere 4 ayrı seviye için hazırlanmıştır. Ayrıca internet üzerinden ulaşılabilen ve bireysel olarak yabancı dil öğrenim imkânı sağlayan interaktif versiyonu bulunan Silsiletu'l-Lisan kitapları, örgün öğretim ortamında akıllı tahta vasıtasıyla kullanılmaya da uygundur. Set, 1040 saatlik öğretim programında uygulanabilecek şekilde tasarlanmıştır. Bir üniteyi oluşturan ana bölümler şunlardır:

5 Abs, M., es-Sibai, A., el-Ebraş, M., & el-Annan, M. (2013). *Silsiletu'l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğretim Seti*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Vakıf Üniversitesi Yayınları.

12.6.1. Ünite Başlığı: Başlıklar ünite konusunu özetleyecek biçimde seçilmiştir.

12.6.2. Dersin Kelimeleri: Ünitelerin ve alıştırmaların içerisinde geçen yeni kelimeler verilmiştir. Eşya ve somut nesnelere ait kelimeler, kitapların interaktif versiyonunda öğrenimi kolaylaştırmak ve pekiştirmek amacıyla üzerine tıklatıldığında kelimenin anlamıyla uyumlu resim verilecek şekilde tasarlanmıştır.

12.6.3. Dersin Kalıp İfadeleri: Bu kısımda günlük yaşamda "lütfen, müsaadenizle, büyük bir memnuniyetle" gibi yaygın olarak kullanılan tabirler verilmektedir⁶ Böylece öğrencilere derse başlamadan önce üniteye geçecek olan kelime ve kalıpları öğrenme imkânı sağlanmaktadır.

12.6.4. Resimlere Bak ve Cevapla: Bu kısımda yer alan resimlerin altında resimlerle ilgili birkaç soru bulunmaktadır. Resimlerle ilgili sorularda basitten zora doğru aşamalı bir yöntem takip edilmiştir. Bu alıştırmaların maksadı öğrencilerin dikkatini konuya çekmek ve öğrenim motivasyonu sağlamaktır. Ayrıca konuşma becerisinin geliştirilmesine katkı sağlamaktır.

12.6.5. Dinle ve Tekrar Et: Bu alıştırmada harflerin kelimenin başında, ortasında ve sonunda yazılışları verilmiş ve kelimelerin doğru şekilde telaffuz edilmesini sağlamak için de seslendirmiştir. Ayrıca kısa ünlülerle ve uzun ünlülerle telaffuzlar vurgulanmış ve yazılışları verilmiştir. Dördüncü kitaptan itibaren bu bölüm kaldırılmıştır.

12.6.6. Duyduğunu Yaz: Bu bölümde Arap alfabesinin doğru biçimde yazımının geliştirilmesi amacıyla dikte alıştırmaları yapılmaktadır. Öğrencilerden üniteye geçen kelime ve kalıplardan bazılarını dinlemeleri ve duyduklarını doğru olarak yazmaları beklenmektedir. Kelimelerin okunuşları arasında yaklaşık on saniyelik bir duraksama yer alması, öğrencileri dikkatli dinlemeye ve hızlıca yazmaya zorlamaktadır. Kitapların interaktif versiyonunda bu kelime ve kalıpların doğru yazım biçimleri de verilmektedir. Böylece kursiyerler alıştırmayı bitirdikten sonra yaptıklarını hemen doğru cevaplarla karşılaştırma imkânı bulmakta ve öğrenimini pekiştirmektedir.

12.6.7. Dinle ve Oku: Bu kısım diyalog veya okuma parçasından oluşmaktadır. Dersin ana unsurunu oluşturan bu kısım anadili Arapça olan uzman kişiler tarafından seslendirilmiştir. Kayıtlarda ünitenin konusuna uygun arka plan ses efektleri de bulunmaktadır. Ayrıca her metnin konusuyla ilgili bir veya iki resim bulunmaktadır. Kullanılan resimler öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekecek şekilde konuya uygun biçimde tasarlanmıştır. Kişilerden ve önemli mekânlardan bahsedilen derslerde orijinal resimler kullanılmıştır. Benzer şekilde aynı ünite içerisinde ikinci bir "dinle ve oku" parçası verilmiştir. Her iki dinleme-okuma

6 a.e., s.2.

parçasının içerik olarak aynı konuyu ele aldığı görülmektedir. Bu uygulamanın konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi bakımından faydalı olduğu görüşündeyiz. Bu metinler üniteye öğretilmesi hedeflenen dilbilgisi kurallarını içerecek şekilde düzenlenmiştir.

12.6.8. Parça ile İlgili Soruları Cevaplandır: Bu kısım bir önceki bölümde geçen metin veya diyalogu anlamaya dayalı sorulardan oluşmaktadır. Soru sayısı ortalama 4 adettir. Bu kısımda sadece sorular yazılmıştır. Bu soruların cevapları interaktif versiyonda yazılı olarak verilebilir, ya da ses kaydı ile sorular sorulup yine interaktif versiyonunda cevabı verilecek şekilde düzenlenebilir. Soru sayısı konuşma becerisini geliştirme hedefine yönelik olarak artırılabilir.

12.6.9. Alıştırmalar: Bu kısımda derste geçen kelime ve kalıpları pekiştirmeye yönelik çeşitli türlerde alıştırmalara yer verilmiştir. Örneğin: "Aşağıdaki cümleleri oku ve altı çizili kelimelere dikkat et"; "A sütunundaki cümleleri, B sütunundaki benzer olanlarıyla eşleştir". Boşluklara uygun kelimeleri yaz. Bir kalıbın öğretimini amaçlayan ve bu kalıbı örnek bir cümlede veren "örnekteki gibi yaz" alıştırmaları. Karışık olarak verilmiş harflerin anlamlı bir kelime haline getirilmesi alıştırmaları. Verilen resimlerle cümlelerin eşleştirilmesi gibi değişik alıştırmalara yer verilmiştir.

12.6.10. Dilbilgisi Dağılımı: Silsiletu'l-Lisan Setinde gramer kuralları لاحظ başlığı altında vermiştir. Gramer konularını ayrıntılı bir şekilde ele alan yoğun bir gramer dersi yerine sette konunun sadece üniteye geçen kısmının açıklamasına yer verilmiştir. Yani belli bir gramer konusunu öğretilirken tamamını değil tümevarım yöntemiyle kısım kısım öğretme yolu benimsenmiştir.

Örneğin; fail (özne) konusu ilk defa öğretilirken kısa bir tanımla irabî yapılmıştır ve fiil cümlesi içerisindeki kullanımına yönelik örnekler verilmiştir⁹:

(Her fiil, kendisinden sonra gelen bir faile ihtiyaç. كل فعل يحتاج إلى فاعل يأتي بعده دائما. duyar)

الفاعل: هو الذي قَعَلَ الفعل. فعل + فاعل = الجملة فعلية. الفاعل المفرد مرفوع بالضممة.

مثال: صنع العامل. (العامل: فاعل مرفوع بالضممة.)

Aynı konu fiillerde işlendiği zaman benzer şekilde kısa bir açıklama ile örnekler verilmekle yetinilmiştir. Örneğin; fail konusunu fiillerde öğretirken verilen açıklama şöyledir:

الفاعل قد يكون ضميرا مستترا. (Fail, gizli zamir olabilir).

İfadesinden sonra mazi, muzari ve emir formlarında fiillerde gelen gizli zamirlerle ilgili örnekler cümleler verilmiş ve ardından konu çeşitli alıştırmalarla

7 a.g.e., s.33.

8 a.g.e., Orta düzey, c.2, s. 84.

9 a.g.e., Başlangıç düzeyi, c.1, s. 104.

desteklenmiştir¹⁰. Bu yöntemle gramer kurallarının kolay öğretimi ve öğrenciler tarafından rahatça pekiştirilmesi hedeflenmiştir. Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinde gramer konularının tamamının öğrenimi için kitapların bitirilmesi beklenilmelidir. Setin tamamı bitirildiğinde Arapçanın temel gramer kurallarının öğrenimi tamamlanmış olacaktır. Bizim kanaatimize göre öğretmene düşen görev; daha önce öğretilen gramer konuları ile ilgili ilave kuralları verirken, önceden öğretimi yapılmış konuları tekrar ederek ve yeni bilgilerle bütünleyerek gitmektir. Böylece gramer kurallarının öğretiminde bir bütünlük sağlanmış olacaktır. Aksi takdirde öğretim sürecinin ilerleyen safhalarında gramer konularında bütünlük sağlamanın zorlaşacağını ve ayrıca müstakil gramer dersleri ya da ilave gramer kitaplarının kullanımına ihtiyaç duyulabileceğini düşünmekteyiz.

Orta seviye (1) ve İleri Düzey (1) kitaplarının bir ve ikinci üniteleri, daha önceki kitaplarda geçen ünitelerde işlenen konuların genel tekrarı mahiyetinde alıştırmalar içermektedir. Bu alıştırmalarda özellikle gramer konularının tekrarı ve pekiştirilmesinin amaçlanmış olduğu söylenebilir.

12.7. Çalışma Kitabı: Silsiletu'l-Lisan Eğitim seti için sadece Arapçaya Giriş 1-2 kitapları için bir adet öğrenci çalışma kitabı hazırlanmıştır. Siyah-beyaz olarak tasarlanmış olan kitap, yeni kelime ve kalıpların kolay edinilmesi için resimler ve grafiklerle desteklenmiştir.

12.8. Dinleme Yoğun Diskine İlişkin Bilgiler: Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinin her kitabının bir dinleme yoğun diski bulunmaktadır. Bu yoğun diskin içerisinde *track* olarak anadili konuşucuları tarafından stüdyo ortamında kaydedilmiş ses kayıtları yer almaktadır. Ünitelerde yer alan dinleme bölümleri kulaklık sembolüyle belirtilmiş ve öğrencinin bilgisayardan rahatça ulaşabilmesi için her biri numaralarla kodlanmıştır. Kodlar aynı şekilde yoğun disk içerisinde bulunmaktadır. Örneğin: 1-02-01(Birinci kitap, ikinci ders, birinci alıştırma) gibi. Yoğun diskler derslerin ünitelerinde yer alan ana metin ve diyalogların ses kayıtları ile dinleme alıştırmalarının kayıtlarını içermektedir. Benzer şekilde çalışma kitabında da her ders için en az iki adet dinleme alıştırması hazırlanmıştır. Bu alıştırmalarda genellikle öğrenciden dinlediği alıştırmalarla ilgili cevapları yazması istenmektedir. Öğretmen kılavuz kitabında orta seviyenin ikinci kitabı dahil (ileri seviye kitaplarındaki dinleme alıştırmalarının cevapları hariç) dinleme alıştırmalarının cevapları verilmektedir. Böylece öğrenciye verdiği cevapları, doğru şekilleriyle karşılaştırma imkanı sunulmuştur.

12.9. Öğretmen Kılavuz Kitabına İlişkin Bilgiler: Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinin bütünü için sadece 92 sayfalık tek bir öğretmen kılavuz kitabı hazırlanmıştır. Bu kitapta öğretim seti içerisindeki derslerle ilgili öğretmene rehberlik edecek ayrıntılı rol uygulamalarına yer verilmemiştir. Kitap; ana hatlarıyla Arap dilinin

¹⁰ a.g.e., Başlangıç düzeyi, c.2, s. 83.

özellikleri, Arapçanın yabancılara öğretiminde karşılaşılan zorluklara değindikten sonra hazırlık kitaplarının öğretiminde uygulanacak yöntemle ilgili teorik bilgilere yer vermektedir. Bir ünitenin her aşamasında öğretmenin adım adım izlemesi gereken yollara ilişkin detaylı ve yol gösterici bilgilere yer verilmemiştir.

12.10. Ölçme ve Değerlendirme Yöntemine Yönelik Tespitler

Silsiletu'l-Lisan Eğitim Setinde ölçme değerlendirme faaliyetleri için "el-Lisanu'l-Umm" kurumu tarafından hazırlanan sınavların kullanılması imkânı vardır. Her 10 derse ait bir sınav bulunmakta ve bu sınavlar sadece Silsiletu'l-Lisan kitaplarıyla eğitim yapan kurumlara gönderilmektedir. Sınavlar, okuma-anlama ve dinleme becerilerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Sınavlarla ilgili olarak; soruların öğrencilerin eline geçebileceği göz önünde bulundurularak her sene merkez tarafından yeni sınavlar hazırlanıp ilgili kurumlara gönderilmesinin yararlı olacağı öngörülmektedir.

Sınav uygulamalarında tasarım ve içerik olarak belirlenen yöntem öğretmenlerce olumlu bulunmaktadır. Ölçme esaslarında ünitelerde dilbilgisi öğretimine çok az yer verilmesine rağmen sınavlarda gramer bilgisine dayalı soruların çok fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu da öğrencilerin daha fazla sınava yönelik çalışmalarına yol açmakta ve öğretmenlerden ders esnasında konunun dışına çıkarak daha fazla gramer açıklaması talep etmelerine sebep olmaktadır. Bu amaçla yeni hazırlanacak sınavlarda gramere dayalı soruların azaltılmasının ve daha dengeli bir dağılımın yapılmasının yararlı olacağını değerlendirmekteyiz. Örneğin; gramerle ilgili sorularda metin içerisinde isim veya sıfat tamlamalarının vb. tespitinin yapılması gibi genel ölçümler kullanılabilir.

Sınavlarda yer alan dinleme bölümlerinin ses kayıtları bulunmamaktadır. Bu kayıtların yapılması uygun olacaktır. Ayrıca ileriki derslerde dinleme-anlama ile ilgili soruların artırılmasının hatta müstakil dinleme sınavları hazırlanmasının yararlı olacağı kanısındayız.

Silsiletu'l-Lisan Eğitim setini kullanan kurumlar arasında sınav uygulama güvenilirliğinin sağlanması için aynı seviyeye ait sınavların sayısının artırılmasının yararlı olduğunu düşünüyoruz.

Sınavlar pdf ortamında hazırlandığı için üzerinde değişiklik yapılamamaktadır. Öğretmenlerin ihtiyaç duyabileceği değişiklik ve ilavelerin yapılmasına imkan verecek şekilde sınavların word dosyası formatında hazırlanmasının daha faydalı yararlı olacağı kanaatindeyiz.

12. Sonuçlar ve öneriler

Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinin birinci kitabında Arap alfabesinin öğretimi için sadece bir ders tahsis edilmiştir. Arap alfabesinin birleşik olarak ve sağdan sola doğru yazılması, harflerin başta, ortada ve sondaki yazım biçimlerinin farklı

olması öğrenimde zorluk oluşturmaktadır. Bu durum, özellikle anadili Arapça olmayanlara Arapça öğretiminde alfabe ile ilgili temel konuların öğretimine öncelik verilmesini ve özel bir süreç (en az iki hafta) tahsis edilmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü alfabe ile ilgili basit bir bilgi eksikliği, öğretim sırasında okuma-anlama ile ilgili ciddi sıkıntı oluşturmakta ve öğretimi olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle Arap alfabesindeki harflerin sesletim ve yazım biçimlerini geliştirmek amacıyla eğitim setinde daha ilerideki ünitelerde yer alan alfabe alıştırmalarının bir araya getirilerek birinci kitabın ilk ünitelerinde detaylı ve etkili bir biçimde verilmeli ya da müstakil olarak "Arapça Alfabe ve Okuma" kitabı hazırlanmalıdır. Arapçadaki bazı harflerin telaffuz güçlüğü dikkate alınarak kelimelerinin okunuşlarının üzerine her tıklandığında tekrar edilecek şekilde verilmesinin faydalı olacağını düşünüyoruz. Fiillerin zaman ve öznelerinin verilmesinde yeni başlayanların durumu dikkate alınarak basitten zora doğru aşamalı bir yöntem izlenmelidir. Örneğin:

كَلْ تُرِيدِينَ شَيْئًا؟¹¹

Cümlesinde daha ilk derste fiilde dişil ikinci şahıs kipinin kullanılması Arapçada hem telaffuz hem de gramer açısından öğrenimi oldukça zor bir unsurdur. Öğrencilere Arapçadaki eril kavramı hiç anlatılmadan, dişil kavramı verilmesi suretiyle gramer öğretiminde zorluk ortaya çıkmaktadır.

Ünitelerin ses kayıtlarında, okunuş hatası yapılmıştır. Şöyle ki kelimelerin son harflerinin sesletiminde tek ses üzerinde duraklama yapılarak okunmaktadır. Bu durum öğretmenlerin metin okuma ve okutma uygulamalarıyla çelişmektedir. Dolayısıyla öğretimde algı zaafiyetine yol açmaktadır. Bu nedenle ses kayıtları yenilenmeli ve fasih Arapça kurallarına göre, ilk dört kitapta kelimelerin sonları tam harekeli olarak okunmalıdır. Bunun Arapçanın öğretiminde verimin artırılması ve öğrencilerin bireysel çalışmaları sırasında gramer kurallarının daha kolay anlaşılması ve pekiştirilmesi bakımından faydalı olacağı görüşündeyiz. İleri düzey kitaplarda ise genel Arapça konuşma prensiplerine bağlı kalınarak kelimenin son harfinin seslisinin (harekesinin) ihmal edilerek okunabileceğini uygun görmekteyiz.

Gramer öğretiminde kitaplarda son derece özenli bir yol takip edilmiş olup başlangıçtan itibaren Arapça öğretiminde her aşamasında ihtiyaç duyulduğu kadar gramer kurallarına yer verilmiştir. Fakat öğretmen kılavuz kitabında, gramer kurallarıyla ilgili olarak daha detaylı bilgi ve örnekler verilebilir ya da öğretmenin seçeceği başka bir yardımcı kitapla gramer öğretimi desteklenebilir.

Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinde yer alan kitaplarda genel olarak yeni kelime ve kalıplara oldukça fazla yer verilmiştir. Dolayısıyla, öğrenci Silsiletu'l-Lisan Eğitim setini bitirdiğinde yeterince kelime dağarcığına sahip olacaktır. Bunların yanısıra

11 a.g.e., Başlangıç düzeyi, c.1, s. 19.

kitapların sonunda öğrencilere yönelik bir sözlük bulunmamaktadır. Özellikle interaktif ortamda kendi kendine Arapça öğrenmek isteyenlerin durumu dikkate alındığında basit ifadelerle Arapça olarak açıklanan, öğrencilerin seviyesine uygun ve ünitelerde geçen kelimelerden oluşan bir sözlük kitapların sonuna eklenmelidir. Ya da Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinin kullanıldığı ülkelerin ana dillerinde müstakilen hazırlanacak Silsiletu'l-Lisan Sözlüğü eğitim setinin içinde yer almalıdır.

Kitaplarda yazmaya yönelik çok az aktivite bulunmaktadır. Sadece üniteye geçen konuya yönelik öğrencilerden kısa bir yazım çalışması istenmektedir¹². Yazma becerisinin geliştirilmesi için çok önemli olduğunu düşündüğümüz bu alıştırmaların cevapları öğrencileri yönlendirecek şekilde kalıp ifadeler, cümleler ve kompozisyon örnekleri öğretmen kitaplarında ya da bireysel olarak Arapça öğrenenler için interaktif versiyonda yer almalıdır.

Öğrenci çalışma kitabının alıştırmalarının üniteye yer alan kelimeler ve metin içerikleriyle uyumlu olduğu gözlemlenmektedir. Fakat bu alıştırmaların sayısı Arapça kelime ve kalıpları pekiştirecek şekilde artırılmalıdır. Öğrenci çalışma kitabının öğrencilerin algı düzeylerini ve motivasyonlarını artırmak için tamamen renkli biçimde hazırlanmasının daha yararlı olacağını değerlendirmekteyiz.

Öğretmen kılavuz kitabının her seviye için ayrı hazırlanmasının doğru olacağı kanaatindeyiz. Arap ülkeleri dışındaki okullarda Arap olmayan öğretmenlerin Silsiletu'l-Lisan setini kullanacağı dikkate alınarak her metnin işleneceği yöntemi ve alıştırmaların uygulama usüllerini ayrıntılı olarak verecek şekilde hazırlanması gerektiğini düşünüyoruz. Öğretmen kılavuz kitabının ebatı büyük olmalı ve öğrenci kitabının her sayfasının minimize edilmiş bir kopyasını içermeli ve sayfanın yan tarafında öğretmen için yönlendirici bilgiler ve alıştırmaların çözümleri yer almalıdır.

Özellikle ana dili Arapça olmayan öğrencilere Arapça öğretmek üzere hazırlanan Silsiletu'l-Lisan setinin daha bilimsel temellere dayalı olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla bu kitapların Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirtilen seviyelerden hangilerine denk geldiğinin tespiti yapılmalıdır. Biz bu konuda Kara Kuvvetleri Lisan Okulu olarak Arapça temel kursunda (750 ders saati sonunda) öğretimi yapılan ilk dört kitabın bitirilmesinin akabinde öğrencilere Avrupa Ortak Başvuru Metni seviye belirleme anketi uyguladık ve bu anket sonuçlarına göre bazı tespitlerde bulunduk. Biz, Arapçaya Giriş (1-2)'nin A1, Arapça Başlangıç (1-2)'nin A2, Arapça Orta Seviye (1-2)'nin B1 ve Arapça İleri (1-2)'nin B2 seviyesinin uygun olduğu görüşündeyiz. Bu konuda bizim önerimiz; bu seti hazırlayan merkez tarafından kitapların Avrupa Ortak Başvuru Metni kistaslarına uygun olarak yeniden ele alınarak seviyelerinin belirlenmesidir. Ayrıca kitapların

12 a.g.e., Başlangıç düzeyi, c.1, s. 57.

Avrupa Birliği'ne bağlı ülkelerde de kullanımının yaygınlaşabileceği dikkate alınarak Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirtilen C-1 ve C-2 seviyelerine uygun kitapların hazırlanması ve bu durumla ilgili açıklamaların kitapların üzerinde yer almasının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Silsiletu'l-Lisan Eğitim setinin B-2, C-1 ve C-2 seviyelerine ait olan kitaplarda ileri seviyede dil becerilerini geliştirecek şekilde ders metinleri ve görüntülü dökümanlar ile yazma çalışmalarına yer verilmelidir. Özellikle C-1 ve C-2 seviyelerinde konuşma becerisinin ileri seviyede gerçekleştirilmesi amacıyla konuşma derslerinin ana dili Arapça olan öğretmenler tarafından yapılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz. C-2 seviyesindeki ders kitabında yer alacak ders metinleri tamamen orijinal ve güncel gazete-dergi metinleri ve basında yer alan görsel dokümanları içermelidir. Böylece öğrencide, bu kitapla yabancı dilin dört becerisi ile Arap sosyal ve kültürel dünyasına girdiği ve kitabın bitimiyle kendisinin bu kaynakları rahatça kullanabileceği inancı oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Abs, Muhammed, es-Sibaî, Amir, el-Ebraş, Muhammed, el-Annan, Mü'min, *Silsiletu'l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğretim Seti*. İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Vakıf Üniversitesi Yayınları, 2013.
- Açık, Kerim, *Kara Kuvvetleri Lisan Okulundaki Arapça Öğretimi ve İletişimsel Metoda Göre Değerlendirilmesi*. İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Arap Dili ve Belagatı Bilim Dalı, 1997.
- Demirel, Özcan, *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara, Pegem A Yayınları, 2003.
- Doğan, Candemir, *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*. Ankara, Lazer Ofset Matbaa, 1989.
- el-Hülî, Mahmud (2000). *Esâlibu Tedrîsî'l-Luğati'l-Arabiyye* (Çev. Cihaner Akçay). Ankara, Bizim Büro Basımevi, 2000.
- Güney, Mehmet, Ali, *El-Muhtâr Adlı Serinin Arapça Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi*. Erzurum, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Işıdan, Abdulmuttalip, *Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından İmam Hatip Liseleri Mesleki Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi*, Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2013.
- Karaca, Mahmut, *İmam-Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi ve Arapça Ders Kitaplarının Tahlili*. Bursa, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.
- Karasar, Niyazi, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel Yayınları, 1999.
- Karataş, Yusuf, *Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından "Al-Arabiyyatu Li' L-Hayat" Ders Kitabının Değerlendirilmesi*. Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2001.
- Polat, İbrahim, *Türkiye'de Arapça öğretimi açısından İmam Hatip Liseleri için Arapça ders kitabı serisinin değerlendirilmesi*. Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2003.
- Üzüm, Emin Cihan, *Türkiye'de Arapça Öğretimi Açısından El-Arabiyye Li'n-Naşi'in Ders Kitabının Değerlendirilmesi*. Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.

**THE EVALUATION OF SILSILETU'L-LISAN EDUCATION SET
METHODOLOGICALLY WHICH IS USED IN LAND FORCES LANGUAGE
SCHOOL ACCORDING TO THE VIEWS OF STUDENTS AND TEACHERS AND
GIVING SUGGESTIONS TO ITS MISSING ASPECTS**

Informative Abstract: In this work, Silsiletu'l-Lisan education set, which is started to be used in Arabic teaching in recent years, is evaluated methodologically according to the views of the teachers and students in Land Forces Language School in 2013-2014 teaching and educating period. At the result part of the work some suggestions have been given in the light of the survey. Especially we reached the requirement of writing skills' development and the requirement of speaking skills' support with some exercises.

Land Forces Language School is a millenarian school that teaches foreign languages in Armed Forces since 1956. It has continued its works in Ankara from its establishment to the 1989 and than is has moved to İstanbul Maltepe Kenan Evren Barracks. Besides the teaching of ten foreign languages at the surround of Turkey, Language School teaches Turkish as a foreign language to the foreign armed forces staff.

In Language School, Arabic Modern Standard (12 volume) course books which has been prepared by American Armed Forces Language School used for Arabic teaching up to year 2007 and from that time up to the 2013 a course book set which has been prepared by Jordan Al-Albeyt University used here. The first 5 basic course books of Silsiletu'l-Lisan Arabic education set used in 2013-2014 teaching and educating period and 6-8th course books of the set will be used in advanced course.

Silsiletu'l-Lisan Arabic education is a course book set which is prepared by "el-Lisanu'l-Umm" Arabic education institution in United Arab Emirates after a long searching period. The set consist of 8 course book; Introduction to Arabic 1-2, Starter 1-2, Intermediate 1-2, Advanced 1-2. In addition to a teacher's book and a practice book also it has an interactive version on smart board that can be reached by Internet. The course book set is qualified one of the last works in Arabic education field in Turkey.

This work is prepared to evaluate the negative and positive aspects of the course books after its usage especially on the adult learners and to introduce some suggestion to its missing parts. A survey search has been prepared and applied in order to take the opinion of the teachers and learners. Also the method of the course books has been examined practically. The exam files that have been prepared by "el-Lisanu'l-Umm" language center have been used for testing and evaluation process. All taken data have been used for scientific results during our search.

We reached the result that its having an interactive course book and its having a high paper and print quality and its giving lots of exercises for listening skills have positive effects on the learning periods of the students. We saw that it has some missing aspects in teaching Arabic grammar so we need an extra grammar book during the education period. So the grammar teaching methods must be reevaluate by the authors of the course books and also the writing skills activities must be developed by using an effective method. This work aimed to write a comprehensive road map to the language teachers and who want to learn Arabic individually.